

2024. augusztusi mérnök évfordulók, emlénapok + programok

3. – 190 éve született Pilch Ágoston mérnök

Üszögön, 1834. augusztus 3-án született (1834-1888) gépészmérnök, tanár. Felsőfokú tanulmányait a Bécsi Műegyetemen 1850-1855. között végezte. A gyakorlati tevékenységét a Duna Gőzhajózási Társaságnál kezdte, mint hajógépész. 1861-től egy osztrák vasgyárban, majd az államvasutaknál; utóbb Kotzó Pál pesti gépészmérnök magánirodájában, később a Vidats Gépgyárban, végül a korompai gépgyárban dolgozott. 1872-ben a pesti Műegyetemen akkor felállított Mechanikai technológia (iparműtan) tanszékre nevezték ki. Lényegében ő szervezte meg a mechanikai technológia oktatását, és rendezte be – egy hosszabb külföldi tanulmányút után – a Műegyetem technológiai szertárát.

4. – 125 éve született Koncz István mérnök

Miskolcon, 1899. augusztus 4-én született Koncz István (1899-1972) gépészmérnök. A Műegyetemen szerezte oklevelét. 1923-tól 1941-ig a Magyar Szellőző Művek Rt.-nél főmérnök, majd műszaki igazgató, 1941-44-ben a Magyar Fogaskerékgyártó Rt.-nél műszaki igazgatója volt. 1945-49-ben önálló ipari és tervezőmérnöki tevékenységet folytatott. 1950-ben a Magyar Szellőző Művek főosztályvezetője lett, 1966-ig a Hőtechnikai Kutató Intézet, majd jogutódja, a Villamosenergia-ipari Kutató Intézet főosztályvezetője. 1963-ban egyetemi tanárrá nevezték ki. Az Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület (ETE) alapító, majd elnökségi tagja volt.

5. – 175 éve született Homor István tanár

Pásztón, 1849. augusztus 5-én született Homor István (1849-1934) tanár. Egerben járt középiskolába, majd a budapesti egyetemen többek között Jedlik Ányos, Eötvös Loránd, Than Károly és Petzval Ottó előadásait is hallgatta. 1873-ban tanári oklevelet szerzett természettanból és mennyiségtanból. Kezdetől fogva a szegedi állami főreáliskolában (a későbbi Baross Gábor reálgimnáziumban) működött, mint a természettan és mennyiségtan tanára, de emellett vegytant, géptant és könyvelést is tanított. Egy gazdagon felszerelt fizikai szertárt és szaktantermet hozott létre. Egyik korábbi tanítványa 1895 végén levélben értesítette W. Röntgen (1845-1923) kísérleti fizikus felfedezéséről, és ő már 1896. január 18-án előállította az X-sugarakat az iskola szertárában. Egy átvilágított kézről készített fényképe, amely az iskola 1896. évi értesítőjében is megjelent, azóta is szerepel Szegeden, természettudományi kiállításokon.

5. – 170 éve született Tötössy Béla tanár

Billéden, 1854. augusztus 5-én született Tötössy Béla (1854-1923) matematikus, műegyetemi tanár. A Zürichi Műegyetemen végezte felsőfokú tanulmányait és kezdetben ott is működött. 1882-től a budapesti Műegyetemen a matematika repetitora lett. A magántanári képesítés megszerzése után 1889-ben az ábrázoló geometria tanárává nevezték ki. 1899-ben a Kolozsvári Egyetem tiszteletbeli bölcsészdoktori címmel tüntette ki. Kürschák József (1864-1933) matematikus és Réthy Mór (1846-1925) fizikus és műegyetemi tanárokkal együtt sajtó alá rendezte Bolyai Farkas (1775-1856) tanár, polihisztor Tentamenjét és annak függelékét, Bolyai János (1802-1860) matematikus, hadmérnök Appendix című művének második kiadását. 1899-től lett a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

5. – 125 éve született Vásárhelyi Boldizsár mérnök

Az erdélyi Csombordon, 1899. augusztus 5-én született Vásárhelyi Boldizsár (1899-1963) Kossuth-díjas mérnök, műegyetemi tanár, a korszerű útépités hazai úttörője. A Műegyetem vasútépítési és közlekedési tanszékén volt tanársegéd (1923-1934), majd a Kereskedelem- és Közlekedésügyi Minisztériumban teljesített szolgálatot. Közben 1928-ban közgazdasági mérnöki és közgazdasági doktori oklevelet, majd 1942-ben műszaki doktori oklevelet szerzett. 1946-tól haláláig a BME Út- és vasútépítési és közlekedésügyi tanszékének tanára volt. A szakirodalmi tevékenysége is igen jelentősnek tekinthető.

6. – 175 éve született Csiby Lőrinc mérnök

Ditrón, 1849. augusztus 6-án született Csiby Lőrinc (1849-1903) erdőmérnök, főiskolai tanár. 1874-ben lépett állami szolgálatba a besztercebányai királyi Jóságigazgatóságnál, de dolgozott erdőbecslőként, erdőrendezőként és erdőmesterként Pozsonyban, Horvátországban, Lugoson és Orsován is. 1895-től a selmeci akadémia erdőhasználati tanszékének tanára, majd vezetője lett. Ő vetette meg alapját az akadémiai gyümölcsfaiskolának, közreműködött az Erdészeti Műszótár szerkesztésében, s jelentős volt vízépítészeti munkássága is. Tanulmányai jelentek meg az Erdészeti Lapokban. Találmányai a gyakorlati geodéziai feladatok megkönnyítését szolgáló kisebb jelentőségű ötletek megvalósításai. Az elsők között alkalmazta nálunk a fotogrammetriát erdőgazdasági téren.

6. – Építési mérnök-kamarai szakmai továbbképzés

Budapesti és Pest vármegyei Mérnöki Kamara „Csomópontok és rétegrendek alkalmazása a gyakorlatban” témakörökben augusztus 6-án szervez ONLINE továbbképzést, melynek alapja az ÉMSZ elmúlt évi építési konferencia videófelvevétele. Bővebb infó: <https://www.mmk.hu/szolgaltatasok/tovabbkepzes/naptar>

7. – Közlekedési mérnök-kamarai szakmai nap

Budapesti és Pest vármegyei Mérnöki Kamara augusztus 7-án szervez ONLINE közlekedési szakmai napot. Bővebb infó: <https://www.mmk.hu/szolgaltatasok/tovabbkepzes/naptar>

7-8. – Szentlőrinci Mezőgépnapok

Baranya vármegyei Vállalkozói Központ a Szentlőrinci Mezőgépnapokat augusztus 7-8. között rendezi meg. Mezőgépipar újdonságaival és gyakorlati bemutatóval várják az érdeklődőket. Gépmustra helyszíne a helyi rendezvény-centrum. <https://bmvk.hu/szolgaltatasok/rendezvenyszervezes/szentlorinci-mezogepnapok>

7. – 140 éve született Széll Kálmán fizikus

Vasújvárosban, 1884. augusztus 7-én született Széll Kálmán (1884-1952) fizikus. Egyetemi tanulmányait a kolozsvári és a müncheni egyetemen végezte, majd 1908-ban kapott középiskolai tanári oklevelet. Kutatómunkáját két és fél évtizedes gimnáziumi tevékenysége közben is folytatta. 1939-ben tanárnak nevezték ki a debreceni egyetemre. 1940-1952 között volt a szegedi tudományegyetem elméleti fizikai tanszék vezetője. Munkássága az elméleti fizika területére esik, éspedig a statisztikus mechanikára és annak alkalmazásaira.

12. – 180 éve született László József mérnök

Verespatakon, 1844. augusztus 12-én született László József (1844-1908) bányamérnök, feltaláló. 1857-ben beiratkozott a selmecbányai bányászati akadémiára, ahol mérnöki képesítést szerzett. Ezután a Fehér-Körös völgyében a kristyori aranybányánál lépett szolgálatba. Kikísérletezett és bevezetett egy új rendszerű, és

által a szabadalmazott aranyfoncsorító malmot, mellyel az addigi eljárásokkal szemben a kinyert arany mennyisége 20-40 %-kal emelkedett. Szabadalmát a hazai mostoha gazdasági viszonyok miatt nem tudta értékesíteni, ezért eladta a Friedrich Krupp Grusonwerk gyárnak, mely elterjesztette az egész világon.

13. –130 éve kezdték építeni a Millenniumi Földalatti Vasutat

A XIX. század utolsó évtizedei Budapest fejlődésének történelmi léptékben is meghatározó időszakát jelentik. A városfejlesztés egyik kiemelkedő alkotása az Andrássy úti tengely kialakítása volt. Az 1870 nyarán megalakult Közmunkatanács első városrendezési elgondolásában a sugárút, mint adottság már szerepel és még abban az évben meghatározták a pontos vonalvezetését, három szakaszra történő felosztását. Elkészült a vonatkozó rendezési terv és a költségvetés, majd az Országgyűlés 1870 végén jóváhagyta a megvalósítást. A Közmunkatanács ellenezte felszíni kötőtpályás tömegközlekedés létesítését a sugárúton. Balázs Mór javaslata nyomán egyre inkább egy földalatti vasút létesítésnek gondolata foglalkoztatta a Közmunkatanácsot. A földalatti vasútra kidolgozott koncepcióra a Siemens és Halske cég 1894-ben készített tervet, melyet a Közmunkatanács elfogadott azzal a feltétellel, hogy az építés akkor kezdhető, ha 1896-ra, a millenniumi ünnepekre elkészül. A Millenniumi Földalatti Vasút építkezésének kezdete: 1894. augusztus 13. A 6 méter széles és 3225,56 méter hosszú alagutat két irányból kezdték el ásni. A nagykörúti főgyűjtővezeték határozta meg a maximális mélységet, így az alagút belmagassága 2,65 méter lett. Az alapot és az oldalfalakat betonból építették. A vasút kivitelezését a tervezőre, a *Siemens és Halske* cégre, a föld-, beton- és szerelési munkálatokat *Wünsch Róbert* vállalkozóra bízták. Az építésvezető *Vojtek Ödön* főmérnök volt. Az állomásokat burkoló barna és fehér csempéket a pécsi Zsolnay gyár készítette, a lejárók fölé díszes csarnokokat emeltek. 1896. április 11-én a műszaki átvétel nem sikerült, de a problémák orvoslása után 1896. május 2-án Ferenc József (aki 1867-1916 között uralkodott) nyitotta meg Európa – rekordidő (21 hónap) alatt épült – első elektromos üzemű földalatti vasútját (a londoni eredetileg gőzhajtású volt). A vonal megnyitásakor a műszaki színvonalat tekintve az egész vasút, benne a járműpark messze megelőzte korát. A forgalmat forgóvázak motorkocsik bonyolították le, az áramellátást gőzgéppel hajtott áramfejlesztő biztosította. A jelző berendezés 1973-ig működött eredeti állapotában (az 1930 körüli korszerűsítéskor módosult a jelfogók működése). Az ünnepek első napján átadott földalatti két fillér áráért a Gizella (ma: Vörösmarty) tértől az Artézi (ma: Széchenyi) fürdőig szállította utasait. Reggel 6 és este 23 óra között 4 percenként követték egymást a szerelvények. Ferenc József 1896. május 8-án utazott a földalatti vasúton, melynek emlékére az üzemeltető cég felvette a *Ferenc József Földalatti Villamos Vasút Rt.* nevet. A Millenniumi Földalatti Vasúton 1995-ben hajtottak végre újabb nagyarányú felújítást, amikor is kicserélték az eredeti talpfákat, és restaurálták a megállók eredeti képét. Ennek is köszönhető, hogy a földalattit az Andrássy úttal együtt 2002-ben a világörökségi helyszínnek nyilvánították. A Kisföldalatti és a budapesti metrók történetét részletesen taglalja a *Földalatti Vasúti Múzeum*, ami egy elhagyatott vágány átalakításával nyílt meg, és a Deák téri állomásról közelíthető meg.

17. – 120 éve született Bendefy László mérnök

Vasváron, 1904. augusztus 17-én született Bendefy (szül: Benda) László (1904-1977) mérnök és geológus. Születésekor a család még a Benda nevet viselte. Édesapja, id. Benda László a vasvári elemi iskolában

tanítóként dolgozott, ahol Barabás István, az ő nagyapja volt az igazgató. Az 1928. június 22-i sikeres végvizsgorlat alapján a Műegyetemen ifj. Benda László átvette az általános mérnöki oklevelét. 1929-ben a Tudományegyetemen geológusi oklevelet kapott. Kutatómunkája sikeres volt, az idő teltével egyre több esetben az utólagos feltárások igazolták a megállapításait. Műveinek jelentős része ma is forrásként szolgál. A szakirodalmi munkásságát bemutató bibliográfiai összesítésben 694 művet ismertetnek. Ezek legnagyobb részében a földmérési-térképészeti technológiákkal és szakmatörténeti eseményekkel foglalkozik, de vannak közte az őstörténettel, földtannal, a vízgazdálkodással kapcsolatos tanulmányok is.

16. – 140 éves a Keleti pályaudvar

Budapesten, a Baross téren álló a Keleti pályaudvart 1884. augusztus 16-án adták át a forgalomnak. Az akkori nevén Központi Személyszállító Indóház eklektikus stílusban épült. A központi fogadóépületet Rochlitz Gyula (1825-1886) építész, a csarnokszerkezetet Feketeházy János (1842-1927) hídépítő mérnök tervezte. *„A dicső Budapest középületeinek egyik díszje, az új személypályaudvar. Aki jön, aki megy, mindenki meg lesz lepetve általa. Nagyszerű és gyönyörű, célirányos és pompás, kényelmes és hasznos, Magyarországhoz és a fővároshoz méltó épület ez. Messze földön ritkítja párját”* – adott hírt a Budapesti Hírlap a megnyitott Keleti pályaudvarról. A ma Keleti pályaudvarként ismert létesítmény *„a maga nemében a legdíszesebbek közé tartozik, s kényelemben, a beosztás célszerűségében pedig csak messze földön akad párja, a legkisebb részletekig hazai erővel emelték”* – olvasható a Vasárnapi Újság 1884-es számában.

18. – 190 éve született Cathry Szaléz Ferenc mérnök

Andermattban, 1834. augusztus 18-án született Cathry Szaléz Ferenc (1834-1901) svájci mérnök. A baseli Internationale Gesellschaft für Bergbahnen cég megbízásából jött hazánkba. A Budapesten Riggensbach-rendszerrel épült gőzvontatású fogaskerekű vasutat terveit alapján – harmadikként a világon – 1874. július 24-én helyezték üzembe, Svábhegy végállomásig. Vonalát 1890-ben hosszabbították meg a Széchenyi-hegyig. Ő volt a pozsonyi Duna-hídnak - az ún. Öreg-hídnak -, valamint az Esztergom és Párkány között épült Mária Valéria hídnak is az építője. Budapesten telepedett le, és itt halt meg 1901. szeptember 13-án.

21. – 120 éve született Forró Magdolna fizikus

Zsámbokon, 1904. augusztus 21-én született Forró Magdolna (1904-1995) fizikus, egyetemi tanár. Tanári oklevelének megszerzését követően, 23 éves korában doktorált Tangl Károly (1869-1940) fizikus, egyetemi tanárnál. Ő volt az első nő, aki fizikából doktorált a budapesti tudományegyetemen. A gázok dielektromos állandójának nyomás- és hőmérsékletfüggését vizsgálta kísérletileg, ehhez saját tervezésű rövidhullámú berendezést használt. Későbbi férjével, Barnóthy Jenő (1904-1996) mérnök-fizikussal együtt kapcsolódott be a kozmikus sugárzás kutatásába. Tangl Károly tanszékén ők fejlesztették ki Európában az egyik legelső teleszkópot a kozmikus sugárzás észlelésére. A háború után nem kaptak lehetőséget ennek a kutatásnak a folytatására és oktatói tevékenységük is egyre nehezebbé vált, ezért 1948-ban elhagyták az országot és az Amerikai Egyesült Államokban kutattak és tanítottak tovább. USA-ban Forró Barnóthy, Madeleine néven sikeres biofizikai kísérleteket is végzett: a mágneses tér biológiai hatását kutatta, miközben Chicagóban az Illinois-i orvosegyetemen tanította a fizikát.

23. – 125 éve született Falk Richárd mérnök

Sopronban, 1899. augusztus 23-án született Falk Richárd (1899-1979) gépészmérnök. A budapesti és a bécsi műegyetemen folytatta tanulmányait. Bécsben szerzett gépészmérnöki oklevelet. 1924-től a soproni Bányászati és Erdészeti Főiskolai tanársegédje, majd adjunktusa. 1942-ig tanított Sopronban, ezt követően a magyar kőolajbányászat több intézményénél dolgozott, majd 1951-től ismét tanított: előbb Sopronban, majd Miskolcon a Nehézipari Műszaki egyetemen (NME); az utóbbi helyen a Bányamérnöki Kar bányagéptani tanszékét vezette nyugdíjazásáig, 1968-ig. Néhány éven át a kar dékánja, ill. az egyetem rektorhelyettese volt. Kiemelkedő kutató- és oktatómunkát végzett a kőolaj- és földgázbányászati gépek és berendezések területén. Társ szerzője volt a kétkötetes Bányászati Kézikönyvnek (Budapest, 1951-59). Szerzőtársa volt A kőolajkutatás és feltárás módszerei Magyarországon (Budapest, 1957) című kötetnek, amelyben a kőolajbányászatban használatos hidraulikus erőátvitel problémáit tárta fel. Több egyetemi jegyzete is megjelent, ilyen az Olajbányászati gépek (Budapest, 1964-65), a Géptan (Budapest, 1966-67) és a Hidrosztatikus és hidrodinamikus hajtógépek (Budapest, 1977).

23. – 90 éve született Bércy Pálné mérnök

Rumban, 1934. augusztus 23-án született Bércy Pálné, született: Horváth Katalin (1934-2016) mérnök. 1957-ben a BME Gépészmérnöki Karán gépészmérnöki, 1977-ben gazdasági mérnöki oklevelet kapott. 1957-1958-ban a Kohó- és Gépipari Minisztérium Tervező Irodáiban beosztott mérnök volt. 1958-tól 1968-ig műszaki előadó, felügyelő mérnök, 1968-1973 üzemviteli osztályvezető, 1973-1975-ös években tervezési és üzemfelügyeleti osztályvezető, 1975-1977-ben műszaki, gazdasági tanácsos, 1977-1978-ban számviteli-pénzügyi főosztályvezető, 1978-tól 1983-ig gazdasági ig.-helyettes a Borsodi Hőerőműben, Kazincbarcikán. 1983-1992 között az Ajkai Hőerőmű Vállalat igazgatója volt. Kutatásainak területe: a Veiki-féle fluid-vegyes-tüzelés kifejlesztése.

27. – 100 éve született Breinich Miklós mérnök

Budapesten, 1924. augusztus 27-én született Breinich Miklós (1924-2007) mérnök, oklevelét a Budapesti József Nádor Műszaki Egyetemen szerezte meg (1947), majd az OVH öntözési osztályán szolnoki, gyulai és debreceni kirendeléssel az alföldi öntözéseknél dolgozott. 1955-től a Vízügyi Nagylétesítményeket Beruházó Vállalat (VIZIBER) alkalmazásában állt. Nagy építési munkák, mint pl. a Keleti Főcsatorna, a Borsodi Regionális Vízmű, valamint a Dél-pesti Ipari Vízmű műszaki ellenőrzését végezte. 1958-tól újra az Országos Vízügyi Főigazgatósághoz került, ahol a magyar-csehszlovák közös dunai vízlépcsőrendszer előkészítésével foglalkozott. 1962-ben kinevezték az OVF főigazgató-helyettesévé, majd a Főigazgatóság átszervezésekor, 1968-ban az Országos Vízügyi Hivatal elnökhelyettesévé. 1972-ben az OVH első elnökhelyettese lett. Innen vonult nyugállományba 1988-ban. Elnökhelyettesi tevékenysége alatt részt vett több nagy árvédekezési munka központi irányításában: 1965 – Duna, 1970 – Tisza és Körös-völgy, stb. 1965-ben az árvédekezésben végzett munkájáért, mint kormánybiztos-helyettes a Munka Vörös Zászló érdemrendjét kapta meg. Széleskörű nemzetközi tevékenységet folytatott, részt vett a nemzetközi Dunabizottság munkájában, az ENSZ, az UNESCO és az EGB keretében folyó vízgazdálkodási bizottságokban. Több éven át az EGB Vízgazdálkodási Bizottsága alelnöke volt. Az UNESCO Nemzetközi Hidrológiai Dekádjának magyar nemzeti bizottsági elnöke volt. 1978-1981 között kormány-

meghatalmazottként irányította a magyar–csehszlovák Vízlépcsőrendszer műszaki előkészítő munkáit. Ugyancsak kormány-meghatalmazottként sok éven át vezette a Magyar–Csehszlovák, a Magyar–Jugoszláv, a Magyar–Szovjet (Ukrán), és a Magyar–Román Közös Határvízi Bizottságokat.

27. – Épületgépészeti mérnök-kamarai szakmai továbbképzés

A Budapesti és Pest vármegyei Mérnöki Kamara „Áramlástan, légtechnika 2.” témakörökben augusztus 27-én szervez ONLINE továbbképzést. Bővebb infó: <https://www.mmk.hu/szolgalatasok/tovabbkepzes/naptar>

28. – Vízgazdálkodási mérnök-kamarai szakmai továbbképzés

A Budapesti és Pest vármegyei Mérnöki Kamara „Új üzleti műszaki előírások” témakörökben augusztus 28-án szervez ONLINE továbbképzést. Bővebb infó: <https://www.mmk.hu/szolgalatasok/tovabbkepzes/naptar>

29-31. – Mezőgazdasági és élelmiszeripari szakkiállítás

A Debreceni Egyetem augusztus 29-31. közötti ad otthont a 33. Farmer-Expo Nemzetközi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari szakkiállításnak, mely fórumot biztosít a mezőgazdasági termeléssel foglalkozó, ill. az ehhez a szférához kapcsolódó, azzal partneri viszonyban álló cégeknek, vállalkozásoknak és szervezeteknek a termékeik, szolgáltatásaik bemutatására. Bővebb infó: www.farmerexpo.hu

29. – 100 éve született Fenyves Ervin fizikus

Budapesten, 1924. augusztus 29-én született Fenyves Ervin (1924-2014) fizikus. Pázmány Péter Tudományegyetem matematika-fizika szakos hallgatójaként került 1944-ben munkatáborba, sikerült túlélnie a háborút. Előbb tanári, majd 1948-ban gyógyszerészi diplomát szerzett az egyetemen, miközben már tanársegédként dolgozott a Kísérleti Fizika Tanszéken, Forró Magda (1904-1995) fizikus-professzor és Barnóthy Jenő (1904-1996) mérnök-asztrofizikus-tanár mellett. A kozmikus sugárzás kutatását velük kezdte el, majd Jánossy Lajos (1912-1978) fizikus irányításával az akkor alakult Központi Fizikai Kutatóintézetben (KFKI) folytatta. Egyetemi doktori oklevelet 1950-ben, akadémiai doktorit 1960-ban szerzett részecskefizikából. 1954-től a KFKI-ban osztályvezető, 1964 és 1967 között Dubnában igazgatóhelyettes, 1968-69-ben Bécsben a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) fizikai osztályának vezetője volt. 1969-ben – politikai okokból – feleségével és fiával elhagyta az országot és az Amerikai Egyesült Államokba költözött. A dallasi Texasi Egyetemen működő matematikus barátja, Ozsváth István (1928-2013) fizikus segítségével lett – és maradt több mint négy évtizeden át – ennek az egyetemnek a tanára és kutatója. A rendszerváltás után többször járt Magyarországon, 1998-ban lett a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja.

30. – 100 éve született Kisfaludy Lajos mérnök

Sajógömörön, 1924. augusztus 30-án született Kisfaludy Lajos (1924-1988) vegyészmérnök. A Budapesti Műszaki Egyetem Vegyészmérnöki Karán 1948-ban szerzett diplomát. A Zemplén Géza (1883-1956) professzor vezette Szerves Kémiai Intézetének munkatársa volt először tanársegédként. 1956-ban került a Kőbányai Gyógyszerárugyárba. 1958-tól haláláig a szintetikus I. labor vezetője volt kutatóprofesszori rangban. 1958-ban kezdte meg a labor peptidkémiai profiljának kialakítását, felismerve e terület hatalmas lehetőségeit a gyógyszerkutatásban. Kandidátusi disszertációjában (1963) a P-klór benzihoxi-karbonil, p-klór benziléter, ill. észter származékok bevezetését vizsgálta az alkalmazott védőcsoportokhoz. 1975-ben doktori disszertációja a „gyors peptid szintézis” kidolgozását tette lehetővé. Munkacsoportjával szabadalmi

eljárást dolgozott ki a Suprastin, a Seduxen, az Eunoctin, a Cavinton stb. gyártásához. Ipari kutatási eredményeit közel 80 szabadalom védi. A kiváló feltaláló cím többszörös kitüntetéttje. Az Állami díjat munkatársaival megosztva a mellékvesék működését serkentő emberi hormon (ACTH) szintézisének kimunkálásáért kapta. 1965-66-ban New Yorkban a St. John's University vendégkutatója volt. Több mint 150 tudományos dolgozata és könyvrészlete tanúskodik életművéről. 1982-től volt az MTA tagja.

31. – 150 éve született Telkes Sándor tanár

Nagybányán, 1874. augusztus 31-én született Telkes (szül: Tvergyák) Sándor (1874-1951) mennyiségtan- és természettanár. A budapesti Tudományegyetemen mennyiségtan-természettan szakon 1901-ben szerzett középiskolai tanári oklevelet. Tanárai közül báró Eötvös Loránd (1848-1919) fizikus volt rá a legnagyobb hatással, ő mellette tanult meg kísérletezni. 1901-ben a beregszászi állami gimnáziumba nevezték ki rendes tanárnak. Tanítványait megismertette a KöMaL-lal. Egy évig Liptószentmiklóstra helyezték át, ahol az új gimnázium megszervezése volt a feladata. Utána ismét Beregszászon tanított. Az első világháborút követő években Debrecenben az állami reálgimnáziumban (ma: Fazekas Mihály Gimnázium) lelkesen és sikeresen tanította mindkét szaktárgyát, innen ment nyugdíjba 1934-ben. Érdekelték a matematika-oktatás kérdései és sokat foglalkozott az új tanterv problémáival. Örömmel üdvözölte, hogy az új tanterv a matematikusok régi álmát valósította meg, amennyiben a függvény-fogalmat helyezte a tanítás középpontjába és ennek szükségszerű folytatásaként bevezette a differenciál- és integrálszámítást.

31. – 125 éve született Érdi Krausz György mérnök

Budapesten, 1899. augusztus 31-én született Érdi Krausz György (1899-1972) geodéta, térképész, mérnök. Mérnöki oklevelét a berlin-charlottenburgi egyetemen szerezte. Először a magániparban dolgozott, 1942-45-ben a Honvéd Térképészeti Intézetben, majd a Közlekedés- és Postaügyi Minisztériumban, 1958-60-ban a Kartográfiai Vállalatnál folytatta. 1958-60-ban az Eötvös Loránd Tudományegyetemen megbízott előadó volt a térképtudományi tanszéken. Térképészeti munkássága elsősorban a térképi vetületek elemzésére terjedt ki. Gazdasági atlaszokban alkalmazták a nevét viselő területtartó vetületet. Munkásságának másik területe az űrhajózással és a mesterséges holdak megfigyelésével kapcsolatos.

31. – 110 éve született Farkas Loránd mérnök

Budapesten, 1914. augusztus 31-én született Farkas Loránd (1914-1986) vegyészmérnök. A Szegedi Tudományegyetemen szerzett matematika-fizika szakos tanári diplomát, majd négy éven át kémiát hallgatott Pesten a Tudományegyetemen. 1942-ben Zemplén Géza (1883-1956) kémikusnál doktorált a Műegyetemen, majd a Zemplén Géza professzor vezette szerves kémiai tanszéken tanársegéd, később adjunktus lett. 1947-50-ben a Textilfesték- és Vegyitermék Vállalat kutatólaboratóriumát vezette. 1950-ben letartóztatták, három évig volt börtönben, illetve a recski munkatáborban mint politikai fogoly. 1953-ban szabadlábra helyezték és rehabilitálták. 1956-tól a Budapesti Műszaki Egyetem szerves kémiai tanszékén a flavonoid kémiai kutatócsoportot vezette. Éveken át a müncheni, majd floridai egyetem vendégprofesszora is volt. A flavonoidok és izoflavonoidok gyűrű-izomerizálását megoldó eljárások kutatásával, valamint szénhidrátkémiai kutatásokkal foglalkozott. A természetes növényi eredetű szerves vegyületek kémiájának,

ill. a növényi hatóanyagok kiemelkedő tudású kutatója volt. Chinoin kutatóival együttműködve fedezte fel az Ypriflapon nevű gyógyszert. 1973-tól lett a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

Felhasznált irodalom:

- *MMK Történeti (Bizottság) Munkacsoport: Magyar mérnökök évfordulói 2024-ben*
Internet: mmk.hu/kamarai/historia
- *Évfordulóink a műszaki és természettudományokban*
MTESZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága sorozatának egyes kötetei
- *História – Tudósnaptár - Természettudósokhoz kapcsolódó évfordulók*
Internet: tudosnaptar.kfki.hu/historia
- *Neumann János Számítógép-tudományi Társaság (NJSZT) Informatikatörténeti Fórum*
Internet: itf.njszt.hu
- *Dr. Hajtó Ödön: A mérnöki hivatásért*
2021. – Budapesti és Pest Megyei Mérnöki Kamara
- *Nagy Ferenc szerk.: Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig*
1997. – BETTER – MTESZ – OMIKK
- *Kenyeres Ágnes szerk.: Magyar Életrajzi Lexikon I-IV. 1967-1990. – Akadémiai Kiadó*
Internet: arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/
- *Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (SZTNH) és a jogelőd Magyar Szabadalmi Hivatal (MSZH) kiadványai*
- *Mérnök Újság (MÚ) és MÚ Online História* rovat (Magyar Mérnöki Kamara)
Internet: mernokvagyok.hu és mernokvagyok.hu/blog/category/historia
- *Mérnöki évfordulók, emlénapok és programok - 2014. január 1-től havi bontásban*
Internet: mmk.hu/kamarai/historia
- *EMT Tudomány- és Technikatörténeti Konferenciák kiadványai*
(Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság) Internet: ttk.emt.ro
- *Fejér László szerk.: Vizeink Krónikája* (Vízügyi múzeum 2001.)
Internet: library.hungaricana.hu/hu/view/VizugyiKonyvek_067/?pg=0&layout=s
- *A Magyar Hidrológiai Társaság kitüntetettjei 1917-2017 között* (MHT, 2019.)
Internet: hidrologia.hu/mht/letoltes/LEXIKON_WEB.pdf
- *Kozák Péter író, szerk.: © Névpont, 2022. Nemzeti életrajzi adatbázis, virtuális sírkert*
Internet: nevpont.hu/
- *Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár: Magyar Tudós Tárlat – életrajzok*
Internet: mezogazdasagikonyvtar.hu/a-gyujtemeny/elektronikus-forrasok/magyar-tudostarlat-eletrajzok
- *Egyéb szakmai életrajzok és műszaki források*

Készítette: Sipos László József villamosmérnök, minőségügyi szakmérnök
Magyar Mérnöki Kamara (MMK) Történeti (Bizottság) Munkacsoport tagja